

Előfizetési árak:	
A kiadóhivatalban átvéve:	
Egész évre	8 frt — kr.
Negyedévre	2 „ — „
Helyben házhoz hordva:	
Egész évre	10 frt — kr.
Negyedévre	2 frt 50 kr.
Vidékre postán szállítva:	
Egész évre	12 frt — kr.
Negyedévre	3 „ — „

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP.

Megjelenik minden nap a bétfői és ünnep utáni napok kivételével

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Apáczai u. 3. sz.

A szerkesztőség kéziratok visszaadására vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára: 4

NAGYVÁRAD, július 3.

Gabona-árképződés.

(K. Ö.) Az aratás folyamatban van. Az eredmény várakozáson alul maradt. A gazdának azonban nemcsak a természettel, az elemekkel kell küzdenie, hanem meg kell birkozni azokkal a tényezővel is, melyek a gabona-árképződésre befolyanak. A küzdelem annál nehezebb, mert nem két egyenrangú fél áll itt egymással szemben. Egy szervezeten termelő-osztály áll szemben a szervezett közvetítéssel és a börzék intézményében még szervezettebb nemzetközi spekulációval.

Arról az anomáliáról ne is beszéljünk, hogy a gazdaosztályok, melyek a termelés rizikóját egészben véve, az értékesítés rizikóját pedig legnagyobb részben viselik, semmi befolyással sincsenek a gabona árképződésre. Ez alól kivételt az agrár országok közül csak Franciaország képez, mely védvamos politikájával utját egyengeti a kereslet és kínálat szabályai szerint történő árképződésnek; a kevésbé agrár országok közül pedig Németország, mely eltörölvén a differenciális börze üzletet, a gazdának is jogot biztosított, hogy beleszólhasson az árképződésbe.

Tekintsük kizárólagosan a kereslet és kínálat viszonyát. Az idén gyengébb a termés, mint tavaly volt, pedig már tavaly is közel két millió mm. búzát hoztunk be a monarchia fogyasztási területére. Ez az állapot 1893 óta tart, amikor a közös vámterület megszűnt búzát exportálni. Két hatalmas versenytársunkról, Oroszország-

ról és Romániáról pedig tudjuk, hogy az idén nem igen lesz mit exportálni. Pedig ennek a két országnak kiviteli képessége szokta első sorban meghatározni gabonánk értékét. A tengeren túli verseny sem fogja az idén a megszokott veszedelmes jelleget magára öltetni. Amerika körülbelül 30—35 %-kal rosszabbul arat, mint tavaly. A londoni Thé Evering Corn Trade List szaklap szerint az európai búzatermés a tavalyi eredményhez képest az idén 58 millió hektoliter hiányt mutat. A világ búzatermés hiányát pedig 127.6 millió hektoliterre becsüli, vagyis annyira, amennyire az európai államok beviteli szükséglete 1898—99-ben volt.

Ezen kivonatos statisztikai adatokon alapuló kimutatásból két dolog következik. Az első az, hogy a közös vámterület nem lévén kiviteli terület, a *buzaáraknak minálunk önállóan kellene kifejlődni*. Minthogy az idén is, csakugy mint tavaly és 1893 óta minden esztendőben a közös vámterület bevitelre szorul, a gabonaáraknak meg kellene szilárdulniuk és emelkedő irányzatot venniük. A második az, hogy Oroszország és Románia versenyétől nem kellvén tartani, az árnyomás ezen faktora is gyengülvén, gabonánk értékének emelkednie kellene. Mennyivel? Annyival, hogy elérje azt az árt, melyet a fuvar és vámköltség leszámításával ma Berlinben, Hamburgban, Párisban és Bécsben jegyeznek.

E helyett mit látunk? Látjuk, hogy a budapesti gabonatőzsdén újból az árak leszorításán dolgoznak. Mely okból? Egyedül azért, hogy a gazdát keresményétől

megfosszák és az aratást elértéktelenítsék. A gazdának nem lévén beleszólása az árképződésbe, ezt megteheti, mindaddig, míg a termés 80—90% a zsebében nincs. Papirosou nagyon szép a kereslet és kínálat viszonyának theoriája, de a gyakorlatban mindig a közvetítés, melyet a börzei spekuláció fedez, határoz milliók munkája és megélhetése felett.

A gabonaárképződés legveszedelmes faktora minálunk a budapesti kartell malmok, melyek az őrlési forgalommal, a vámhitelezéssel és jogosulatlan refakciákkal sok-sok millióra menő kárt okoztak a magyar mezőgazdaságnak. Kormányaink elősegítették ezt a proceszust, vaksággal lévén sujtva, a nemzetvagyonot kiszolgáltatták a mozgó tőke önző érdekeinek. Az őrlési forgalomnak azonban most beharangoztak. Nincs szükség tehát vámhitelezésre sem. Mérsékelt refakciákat pedig élvezzenek, ha kizárólagosan magyar eredetű örleményt helyeznek el a külföldön.

Hátra van azonban az árképződés szintén veszedelmes faktora, a fedezetlen börzei határidő üzlet, mely most mutogatja méreg fogait, mely épen olyan veszedelmes, mint az áruk emelésére alakult tavaszi buza ring. A fedezetlen határidő üzlet eltörlését kell tehát követelnünk és minden erre irányuló mozgalmat támogatnunk. Nem jó jel ugyan, hogy a Széll kormány a börzeadó javaslatot pihenteti, de ha látjuk, hogy a tőzsde ezentul is csak az a veszedelmes nebántság virág, mint eddig, akkor igen komoly szavunk lesz a volt nemzeti párt prononszirozott tagjaival.

A „TISZÁNTÚL” TÁRCZÁJA.

A férj bosszúja.

(Elbeszélés.)

Georges de Lys után: Idem.

Alig hogy Roche de Stalys abban hagyta azt a hosszú, édes csókot, melyet a szék támlájára támaszkodva Gizella összecsucorodott piros ajkaira nyomott, ki a szék vánkosaik közt feküdt, észrevette, hogy a férj a szobába lép. Ijedt, gyors tekintetet vetett barátjára, Hektor Morlainesre, hogy ennek arcvonásait kikémlelje.

Ez helyet foglalt és kényelmesen elterpeszkedett egy fotelben; elkezdte csizmáit, főleg ennek talpait a vigan pattogó tűznél szárítani és látható érdeklődéssel, gyönyörrel figyelte azt a párolgó gőzt, a mely nedves ruháiról felszállott a levegőbe. Majd egy jót nyújtózkodott helyén; megdörzsölte kezét és meglepődötten látszott élvezni a szoba jóleső melegét.

Roche fellélegzett. »Hektor nem vett észre semmit sem a dologból!« — jegyezte meg csendesen.

De ugyan hogy is vehetett volna észre valamit! Hisz elég volt — hogy a dologról megbizonyosodjék — lopva rátekintnie barátjára; mint engedni át magát székében hanyagul hátradőlve, izmos, szőrös kezét vastag czombjain pihentetve, a meleg jótékony befolyásának.

Önkéntelenül is összehasonlítást tett a házi barátát a maga sovány és vézna termete és ezen vörös üstökű, hatalmas izmos óriás között, melyet a tükör reflex fénye még élesebben emelt ki. Az összehasonlítás nem az ő javára ütött ki, hiúságát azonban megnyugtatta az a fölény, mely kettejük eleganciája tekintetében az ő részére mutatkozott s mely mindig nagy súlylyal esik nők között a mérlegbe. Lám, Gizella is neki nyújtotta az előnyt férje előtt! És büszke, unott mosoly játszadozott a csábító ajkai körül.

Roche de Stalysnak tulvidám életmódja következtében kellett Páristól megválnia, mely életmód tárczáját és egészségét egyaránt megtámadta. Mindkettőre vigyázni kellett ezután, azért pár hó óta unalmas falusi birtokán időzött. Hektor Morlaines, egykori iskolatársa volt itt egyetlen szomszédja, ki előszeretettel üzte a gazdálkodást s a kit vállalatjai a birtok rögeihez kötöttek. Morlaines már házas ember volt. Igaz örömmel tárta fel otthonát újra feltalált régi pajtása előtt, ki a házigazda vendégszeretettel ity galárdul visszaélt. Gizella volt az egyedüli nő a vidéken, ki a házi barát izlésének megfelelt; elég ok arra, hogy ez az ő lelkiismeretét elhallgattassa.

* * *

Roche de Stalys indulni készült. Egyidejűleg Hektor is felemelkedett helyéről és így szólt:

— Ma gyönyörű éjszakánk van. Egy darabig elkísérlek, legalább elszivok egy pipadohányt is az uton.

— Pfoj te csunya ember! — kötekedett pajzánul Gizella. — Nem restelled magára hagyni a feleséged?

És odatartotta csókra a homlokát, melyet urának ajaka lehelletszerűen érintett.

A magas égbolt éjjeli sötétképe borult a két férfi fölé gyémántszerűen csillogó sűrű csillagaival; lábuk alatt recsegett a keményre fagyott föld. Prémek kabátjába burkolózva, mukának nélkül és szapora léptekkel haladt Hektor az uton előre; Stalysnak erőlködni kellett, hogy vele lépést tarthasson.

Stalys nem merte társa lépteit csillapítani és nem talált szavakat a néma csend megtörésére. Bárha tudta, hogy Hektor semmit sem gyanit, mégis olyan különös meleget érzett, valami babonás félelmet az éj kietlen csendjében ennek az embernek, az ő eláruult barátjának oldala mellett.

Előttük terült el a beláthatatlan sík, kopaszon s csaknem észrevétlen emelkedésével a tajaiknak, melynek egyhangu profilját csak itt-ott zavarta meg egy-egy égnek meredő fa, melynek ágai úgy néztek ki, mintha száraz, hústalan ökleikkel megfenyegették az arra járó vándor embert. A mező szélét a vasuti vágányok egyenes szallaga szegte be, melyeknek messze elnyúló sima testéről visszapattantak a csillagok sugarai.

Addig azonban munkálkodjunk a mellett, hogy az árképződés illegitim faktori megszűnjen, a kereslet és kínálat szabályai érvényesülhessenek.

Gróf Thun a magyar képviselőházban. A képviselőház mai ülésének elején nagy meglepetés volt a folyosón. Gróf Thun osztrák miniszterelnök ugyanis, váratlanul, a nélkül, hogy valakinek sejtelve lett volna arról, hogy Budapesten tartózkodik, megjelent a képviselőház folyosóján. Az ott időző képviselők közül senki sem ösmerte föl. Az osztrák miniszterelnök minthogy a helyi viszonyokat nem ösmerte, a főrendiháznál állt meg. *Hazay Hugó*, a miniszterelnök titkárja, az utcán ismerte föl, bevezette a képviselőház miniszteri szobájába. Majd értesítette Széll Kálmánt, a ki az ülésteremben volt, a látogatásról, Széll azonnal elhagyta az üléstermet és a miniszteri szobába ment, ahol körülbelül husz perczig tanácskozott a miniszterelnökkel. A tanácskozás arról folyt, hogy a kiegyezési javaslatok viszonyossági rendeletei Ausztriában egyidejűleg jelennek meg és az időpont meghatározásáról tárgyalt a két miniszterelnök.

A képviselőház pénzügyi bizottsága
Farbaky István elnöklése alatt tartott mai ülésében, melyen a kormány részéről Széll Kálmán miniszterelnök és Lukács pénzügyminiszter voltak jelen, tárgyalás alá vette a budapesti m. kir. csendőrség egy része számára létesítendő laktanya és lovarda építési költségeinek fedezéséről szóló törvényjavaslatot. Szerb György előadó részletes ismertetése után a bizottság általánosságban és részleteiben is elfogadta a törvényjavaslatot s nyomban hitelesítette is annak tárgyában a Ház elé terjesztendő jelentését. Ezzel az ülés véget ért.

ORSZAGGYÜLES.

A képviselőház ülése.

B u d a p e s t, július 3.

Perczel Dezső alig félszáz honatya jelenlétében nyitotta meg az ülést. Igazán bántó az

az abszolút részvétlenség, melyet a képviselő a napirenden levő igazán fontos és életbevágó javaslat iránt tanusítanak.

A jegyzőkönyv felolvasása után az elnök meleg hangon bucsuztatta el *Radó* Kálmánt és *Zsámbokréty* Józsefet.

Aztán harmadszori olvasásban elfogadták a szombaton elfogadott törvényjavaslatokat.

Következett az Ausztria és Magyarország között a biztosító és részvénytársaságok kölcsönös bebocsátása iránt kötött egyezmény módosításáról szóló törvényjavaslat.

Szemere Atilla előadó röviden ismertetve a javaslatot és azt elfogadásra ajánlotta.

Lévay Lajos az osztrák biztosítási regulatívum intézkedéseit ismerteteli, mely óriási akadályokat gördít a magyar biztosító társaságok Ausztriában való működése elé. Kívánja, hogy törvényben ki kell mondani, hogy a Magyarországon működő biztosító társaságok díjtartalékait csak magyar értékpapirokban helyezték el. Ez méltó válasz volna arra a folytonos támadásokra, mely most Ausztriában a magyar értékpapírok ellen folyik. A javaslatot elfogadja.

Hegedüs Sándor kereskedelmi miniszter: Az egyezmény módosítására azért volt szükség, mert az új osztrák regulatívum a magyar társaságok alapítására vonatkozólag is vizsgálatot rendel el, ez pedig ellenkezik az eddigi megállapodásokkal. Azért kellett az egyezményben biztosítani, hogy az Ausztriában működő magyar társaságok ettől a helytelen eljárástól mentve legyenek. *Lévay* két érdekes kérdést érintett, a mely nincs szoros összefüggésben a törvényjavaslattal. Az egyik az alsó ausztriai helytartó rendelete a magyar értékek dolgában. Jelenti, hogy a pénzügyminiszter már megtette a lépéseket a sérelem orvoslására. A másik a külföldi társaságok díjtartalékainak kérdése. Erre nézve konstatálja, hogy az ő álláspontja is az, hogy ezek a díjtartalékok kizárólag magyar értékekben és magyarországi ingatlanokban legyenek elhelyezve. (Zajos általános helyeslés.) Ez az intézkedés benne lesz a most készülő biztosítási törvényben. (Helyeslés.) A biztosító társaságok szigorubb ellenőrzését pedig a kereskedelmi törvény revíziójával kapcsolatban kívánja rendszerezíteni. (Helyeslés.)

És most szavazásra kerül a sor. A Ház többsége az egy általános vita keretébe foglalt nyolcz törvényjavaslatot általánosságban elfogadja és a részletekre térnek át. Ezzel is gyorsan végeznek. Csupán egy stiláris módosítást tesznek *Szemere* Atilla előadó indítványára.

Bank és valuta.

Ezután a pénzügyi bizottság általános jelentése alapján a valuta reform, a bankügy, az

államjegyekből álló függő adósság, a tiz koronás bankjegyek, a koronákban való közkötelező számítás behozatala ügyeit és az osztrák-magyar bank szabadalmának meghosszabbításáról szóló törvényjavaslatot veszik elő.

Pulszky Agost az előadói székéből elfogadásra ajánlja ezeket a javaslatokat.

Thun gróf a Házban.

Pulszky előadói előterjesztései közben odakint a folyosón nagy mozgás támadt. A bal-szegletből az osztrák miniszterelnök jellegzetes alakja válik láthatóvá. Thun gróf magyar kollégájának látogatására jött ide, Széll Kálmánt a miniszteri szobában kereste fel, ahol a két kormányelnök hosszasan értekezett.

Az előadó beszédét éljenzéssel fogadta a jobboldal.

Az általános vita.

Komjáthy Béla az általános vita első szónoka. Az előadóval polemizál. *Pulszky* azt állítja, — ugymond — hogy az osztrák-magyar bank Magyarországnak gazdasági és ipari tekintetben rendkívül előnyére válik. Az, aki ezt állítja, ritka fehér holló.

— *Fekete-sárga holló!* — szólnak közbe *Endrey Gyula* és *Pölczner Jenő*.

Komjáthy Béla szerint a magyar államférfiak eddig Magyarország pénzügyi politikáját nem tudták helyes utra terelni. Ennek egyedüli oka csak az, a miért a függetlenségi párt küzd és a mit vall: az ország különleges közjogi helyzete. A míg Magyarország teljesen önálló, független állam nem lesz, addig itt egészséges pénzügyi politikát folytatni nem lehet.

— Ugy van! Ugy van! zugsnak a szélsőbaloldalon.

Komjáthy Béla: 1867-ben Magyarországot oly irányba terelték, amely a gazdasági pusztulás felé vezet.

Ismételten rámutatott arra, hogy az osztrák-magyar bank nem elégíti ki az ország igényeit és amikor akadt egy államférfi, aki azt mondta az önálló bankról, hogy majd meg lesz, kegyvesztetté vált.

Az önálló banknak két tekintetben kell megfelelni kötelességeinek. Kikell elégíteni az ország közgazdasági és államgazdasági érdekeit. A közös bank ezeknek a követelményeknek nem felel meg.

Nagy hátránya a bank közösségénél még az is, hogy a míg ez fennáll, addig az önálló vámterület lehetetlen.

— Bizony ugy van! — hagyja rá a szélsőbaloldalon.

Komjáthy: A magánhitel tekintetében az osztrák piacra vagyunk utalva. Igaz-e az, amit az előadó mond . . .

Keskeny gyaloguton a magas távirda oszlopok mentében lépkedtek tova embereink. Odaát a szántások néma kopár táblái valósággal ásitottak már a hótakaró után. Messze, a látatár alján egy vasuti jelző-lámpa fénye pislogott.

Hektor Morlaines hirtelen megállott. Égnek emelt öklei gyorsan lecsaptak *Stalys* vállaira, a ki az ütés sulya alatt megingott és földre rogyott. *Hektor* rátérdelt barátjára és ennek fejét földre nyomva, nehogy segítségért kiáltson átkarolta és összekötözte. Azután felvonszolta őt a vasuti töltésre és nyakával a sinekre fektette, melyek jéghidegek lévén, mint egy éles kés hasogatták a szerencsétlen testét.

A megcsalt férj most talpra állt, elövette óráját, melynek czímlapján a számokat a pipa gyenge fényénél találgatni kezdte és megszólalt:

— Az express vonat 52 percz mulva fog itt elrobogni.

Fejét vesztve a hirteleni támadástól és fuldokolva *Hektor* markai közt rémültében mukanni sem mert az áldozat. Tehetetlenségének érzete egész akaraterejét elrabolta. A sinekkel való fagyos érintkezés mégis csak felébresztette őt lethargiájából, de még sem ébredt helyzetének tudatára. Helyzetének rettenetes voltát csak *Hektor* szavai árulták el előtte s égnek meredt tőle minden hajaszála s arcán minden bajszszerte.

A halálos félelem új erőt kölcsönzött neki. *Csipője* segélyével egyet lóditva magán elkapta nyakát a sinekről, melyek nyaktiló gyanánt

szoritották torkát és összekuporodva, mint a sündisznó, legurult a töltésről.

Bosszulója azonban újra nyakon csipte őt, felvitte a töltésre s a szíjjakkal oda kötözte a sinekhez.

— Most próbálj moczcanni! Hadd látom! Sőtét kétségbeesés vett erőt a szerencsétlen. Ő már menthetetlenül veszve van! Le-cukott szempilláin át, melyeket nem mert nyitva tartani, mert irtózott hóhérra szeméinek vad tüztétől, lassankint meleg, nagy cseppekben szivárgott elő a könny.

Ellenfele elkezdte őt gunyolni:
— Nana, csak nem sírsz talán? A sírás nem illik ilyen hódító férfihez!

Őh a rettenetes szemtanu, a ki örülni tudott az ő könnyhullajtásának! *Stalys* vissza akarta fojtani könnyeit, ezek azonban feltartózhatalanul folydogáltak: egyik csepp a másik után. A meleg nedv végig csurgott orrán, arcán s ő szájában érezte annak keserű ízét.

A megkötözött fogoly nem is moczcant már, tudta, hogy itt nem használ semmi erőlködés. Egy gondolat azonban mégis világot gnyjtott agyában és még jobban növelte borzalmát a haláltól.

Ez a halál, ez a biztos haál minden küzdelem, ellentállás és bosszuvétel nélkül! Ez az agyonnyomatás a lokomotiv óriási sulya alatt! Feje összeroppantva, legázolva és véres péppé zuva a rohanó kerekek által! De ez a halál még semmi sem az ő rettenetes martíriumához képest. Hanem a kintjelés várakozás, a bosszu

ördögi végrehajtása, a mely őt a perczek és másodperczek olvasgatására kényszerítette! Ez az agónia, vonaglás a másíknak, az erősebbnek tulajdon szeméi láttára! Ez a borzasztó! Egy-egy arculcsapás volt neki az a vad ujjongás, melyet hóhérra hallatott. Nem, inkább a meghalás! A meghalás azonnal! Mért nem jön már az a vonat, hogy végkép megszabadítsa őt rettenetes kínjaitól! Az elmúlt perczek óráknak tetszettek a vergődőnek.

— Még negyven percz, *Roche de Salys!* — hangozott újból *Hektor* Morlaines szavai, melyek egészen lesujtották a szegény csábítót. Borzongani kezdett. Mintha valami nagy teher nehezedett volna a mellére: kérelketlen lassúsága a szárnyas időnek! Gondolkozni sem akart többé a helyzetéről, sem tehetetlenségével tépelődni. De rakoncátlan szelleme engedett a fellázadt test parancsszavának, fokozta kétségbeesését és szakadatlanul csak szétzuzott koponyája képét lebegtette szeme elé.

Még egy más fizikai fájdalom is gyöltörte őt. A fagyott föld hidege belopódzott a tagjaiba és megdermesztette a velőt csontjaiban. Vére, mely sebes árként zugsott el a füleinél és kidagadt a halántékain, visszaáramlott a szívéhez és csendesítette annak verését. Az arcán végigpergő könnyek vitriol cseppek módjára csipték-marták bőrét. Elhomályosult szeméi mintha tükkel szurkálták volna. Egy éles szeszeg benyomult a fejébe, míg nyakát és torkát úgy csipkedte a hideg vas, mint az izzó harapó fogó.

(Vége köv.)

— Nem igaz! — szól közbe Kubik Béla.

Komjáthy: Hogy a közös bank kielégíti ipari, kereskedelmi és egyéb igényeinket, az nem áll. Minden itteni tárgyalásnál nem azt kérdik, mi a nemzet joga, hanem mindig azt, hogy eddig nagyon rossz volt, most már nem olyan rossz, eddig el voltunk nyomva, most nem. Magyarországon ezt a politikát követik, amelyet köznyelven így hívnak: Vakulj magyar!

Halározati javaslatot nyújt be, amely szerint a kormány utasítassék, hogy a tárgyalás alatt levő javaslatokat napirendről leveszi és az önálló bank felállítására intézkedik. (Helyeslés a szélsőbaloldalon.)

Öt perc szünet.

Szünet után **Kossuth** Ferencz az önálló bank mellett beszélt.

Az ülés vége 2 órakor.

*

Rátkay László képviselő holnap sürgős interpellációt fog benyújtani a Petőfi-ünnep tartása iránt.

Megyei közigazgatási ülés.

A biharmegyei közigazgatási bizottság tegnap tartotta a vármegyeházán rendes havi közgyűlést dr. **Beóthy** László főispán elnöke alatt a vármegyeház kistermében.

Jelen voltak: Szunyogh Péter, Radnay Farkas, Szunyogh Szabolcs, Tisza Kálmán gróf, Papp János, Walner Ödön, Lázár Márton, Sipos Orbán, Hraniczky Károly, Papp Miklós, Popovits György, Király Viktor, Kikinday Gyula, id. Gálbory Sámuel, Markovits Károly, Szabó József, Keszthelyi Zoltán, Baranyi András, Cziffra Kálmán, Balogh Elemér.

Alispáni jelentés.

Az alispán bejelenti, hogy az elhalt **Szász** Gusztáv bizottsági tag helyébe **Szunyogh** Szabolcs lett megválasztva, a Kikindára áthelyezett **Gyurkovits** Kornél helye pedig **Kikinday** Gyulával lett betöltve.

A bizottság a két új tag megválasztását igazolta.

Az elmúlt hóban a megye közegészsége az előző hónapnál kedvezőbb volt, amennyiben júniusban 3831 beteget kezeltek a tisztí orvosok, 454-el kevesebbet, mint májusban.

A járványos betegségek közül kanyaró 72, vörheny 147, roncóló toroklob 17, himlő 17, hökhurut 111, hasbagymáz 5, agygerinczlob 1 és vérhas 2 esetben fordult elő.

Rendőri boncsolás volt 21, törvényszéki 3.

A kir. tanfelügyelő jelentése.

A kir. tanfelügyelő az elmúlt hónapban 31 iskolát és óvodát látogatott meg. A tanfelügyelő az iskolákban csak is kisebb hiányokat észlelt, amelyeknek pótlására a szükséges intézkedéseket megtette. Nagyobb bajt sehol sem konstatált.

A kir. ügyész jelentése.

A várad kir. törvényszék fogházába a múlt hónapban letartóztatva volt 404 férfi s 67 nő. A hónap végén letartóztatva maradt 225 férfi s 34 nő.

A rabkórházban 15 embert ápoltak s itt egy halálozás történt.

A munkakeresmény 122 frtot tett ki.

Kir. pénzügyigazgató jelentése.

A lefolyt márczius hóban be lett fizetve:

Egyenes adók czimén . . .	183,575	frt	28½	kr
Hadmentességi díj . . .	274	»	20	»
Jogilleték s díjak . . .	42,802	»	60	»
Fogyasztási s italadók . . .	134,565	»	37	»
Bélyeg jövedék . . .	25,587	»	13	»
Dohány jövedék . . .	102,942	»	93	»

Májusban fizetési halasztást 7 esetben adtak.

Ezután megalakították a bizottságokat, majd néhány kisebb ügy elintézésével a gyűlés 1 óra után véget ért.

A színház-terv módosítása.

A színház építéséhez idestova hozzá kellene fogni s most, az utolsó perczben rájönnek, hogy módosítani kell a terveket. A páholy kevés s azt óhajtják szaporítani, azonkívül a hol lehet, megtakarítást akarnak elérni az egyszerűbb díszítés által.

Egy ad hoc bizottság vasárnap tanácskozott a tervek felett. A bizottságban jelen voltak: Dr. Bulyovszky József elnök, Nagy-Bölony József intendáns, Follinusz Aurél szingigazgató, Rádl Ödön, Mezey Mihály, Rendes Vilmos, dr. Hoványi Géza, Guttmann József, Rimanóczy Kálmán, dr. Berkovits Ferencz, dr. Várady Zsigmond, Huzella Gyula, Rác Mihály, Komlóssy József, Bordé Ferencz, Darvassy Lajos, Dús László, Busch Dávid, dr. Baróthy Ákos, Szüts Dezső jegyző.

A színház terveket és azok beosztását tüzetesen átvizsgálták s hosszú eszmecsere után abban állapodtak meg, hogy színpad, függöny szélessége az előadások érdekében a jelenleg 9,5 helyett tíz méterre szélesítsék, a kívánatos legnagyobb szélesség, mint ez a kontinens hasonló színházánál tényleg megvan, 11 méter lenne.

A közönség érdekéből és finanszialis szempontból javasolja a bizottság, hogy a 8. emeleti páholy helyett a földszinten a 2. proscenium páholy mellé 3—3, összesen 6 földszinti páholy helyeztessék be s a II. emeleten a páholyok helyett szabad karzat vagy részben ülő karzat rendeztessék be. Felkéri a bizottság az elnökölő polgármestert, hogy Feller és Hellner czég egyik tagját ezen kívánságnak vele történt közlése után hívja meg Nagyváradra s a czég képviselője terjessze elő, hogy ezen kívánság mennyiben s mily költségekkel teljesíthető.

Felhívandó lenne a czég arra is, hogy a luxussal berendezett karzatok díszítésénél lehetőleg takarékosan s csupán a szükségletnek megfelelően járjon el. Ha pedig a II. emeleti s előreláthatólag nem látogatott páholyokat nem lehetne átalakítani, illetve a földszinten helyettük 6 páholyt berendezni, az esetre a II. emeleti páholyok részére a karzattól elkülönített feljáró kiépítendő, a páholy ajtóval, plafonnal s oldalfallal látandó el, hogy ne erkélyszék, hanem rendszeres páholy jellege legyen.

A bizottság foglalkozott azután azzal a kérdéssel, hogy a téli színház felépítése után milyen viszonyok lesznek s a nyári színpárral mit csinálnak. Színházi szabályrendeletet készítenek, a melyben körvonalozzák a téli színészet ügyét. Azonkívül a színpár használhatási jogának biztosítása tárgyában szintén szabályrendeletet készítenek.

UJDONSAGOK.

TAJÉKOZTATO.

Régészeti és történelmi muzeum. (Schlauch park) nyitva minden vasár- és ünnepnap d. e. 10 órától fél 1-ig és d. u. 3—5-ig 10 krért. Kedden és csütörtökön d. u. 3—5 óráig 20 krért, Más időben 50 kr.

Julius 9. A 48-as Népkör házas táncszivála a Karger féle nyári mulatóban.

* **Uj doktor.** A budapesti tudományegyetemen hétfőn avatták doktorrá **Bozóky** Gézát, lapunk több éven keresztül belmunkatársát

* **Szép adomány.** Egy nemeslelkű emberbarát a szegények kenyerére az újvárosi Szent Antal perselynek 150 frtot adományozott. Nevének közlésére nem hatalmazott fel bennünket, — nem az emberektől várja tetteink ju-

talmát, hanem a kegyelemnek osztogatójától, ki a szegényeknek juttatott betevő falatot gazdagon jutalmazza meg.

* **Hymen hír.** **Szkalák** József pénzügyi fogalmazó ma, kedden délután 5 órakor esküszik örök hűséget a várad-olaszii plébániai templomban hájos arájának **Szolcsányi** Olgának, dr. **Szolcsányi** Hugó jogakadémiai tanár kedves és szép leányának. Boldogság és áldás kísérje utain az egymást szerető szívek egyesülését.

* **Császári kitüntetés a kath. egyesületi ügy munkásainak.** Németország császára a kath. legényegyesületek jubileuma alkalmából a németországi katolikus legényegyesületek elnökének, **Schäffer** kanonoknak a vörössas-rendet adományozta. A protestáns Németországban így becsülik, így méltányolják a katolikus egyesületi tevékenységet. A katolikus Magyarországon az államhatalom még soha sem vette észre azokat, kik a kath. egyesületi élet terén munkálkodnak.

* **Uj erdőgondnok.** **Revóczy** Béla okl. erdész a nagyvárad i sz. káptalani uradalom **kis-jenői** erdőbirtokára erdőgondnoknak nevezett ki.

* **Reform a városi gazdálkodásban.** Nagyvárad városánál jelenleg a különféle munkákat vállalkozók teljesítik, a kik árlejtés útján kapják meg a munkát. Mint értesülünk, **Komlóssy** József gazdasági tanácsnok takarékosági szempontból most érdekes újítást akar behozni. Egyes iparbéli szükségletét a város e szerint házilag állíttatná elő és pedig akként, hogy pl. asztalos, kovács stb. műhelyt állíttatná fel.

* **A közegészségi állapot június hónapban.** Nagyvárad város közegészségügye az elmúlt június hónapban elég jó volt, amennyiben a népesség 19-el szaporodott. A fertőző betegségek közül a vörheny és a roncóló toroklob kevesebb volt, mint május hónapban. A kanyaró azonban, különösen Olasziban szaporodott; megbetegedett összesen 68, és pedig Újvároson 12, Olasziban 49, Váralján 7, — leginkább az óvodákba és elemi iskolákba járó gyermekek. A betegség azonban rendkívül szelid lefolyású volt s csak egy esetben okozott halált. Az óvintézkedéseket megtették; különösen a Réten, ahol a Szent Vincze zárda és a városi óvodát 14, illetve 21 napra bezáratták. A főorvos reméli, hogy az iskolai év befejeztével megszűnik a kanyaró. — Vörheny 10 esetben volt, 1 halálozással, a roncóló toroklob 3 esetben, halálozás nélkül, tüdőgümőkór 19 esetben, a bélhurut 8 esetben. Született 81 férfi és 53 nő, összesen 134, meghalt 66 férfi, 49 nő, összesen 115 egyén és pedig Újvároson 24, Olasziban 31, Várad-Velenczén 24, a kórházakban 31.

* **Katonaorvosi kinevezés.** Ö Felsége dr. **Szóllósy** Ernő gőakorló orvost tartalékos segédorvossá nevezte ki.

* **Nagyváradiai kerékpár-verseny.** A debreczeni kerékpár-verseny vasárnap délután pompás időben, igen szép sikerrel ment végbe. Nagyváradról többen vettek részt a futamokban, sőt két díjat is hoztak haza. A **seniorok** versenyénél elsőnek érkezett be **Sichert** Ede nagyvárad i ékszerész s elvitte a nagy ezüst érmet és egy hordó sört. A **juniorok** versenyénél a II. díjat: kis ezüst érmet pedig **Vlád** Gusztáv nyerte. **Barna** Tibor részt vett ugyan több versenyen, de rossz condicióban lévén, díjat nem nyert. A versenyen néhány szerencsétlenség is történt. Így **Róth** János debreczeni biciklista, ki a nagyvárad i főversenyen másodikként érkezett be, — belső sérülést szenvedett.

* **Tilos a kerékpározás.** Ne ijedjenek meg a sportnak ezen kedvelői, mert nem nálunk tilos ez, hanem a marakkói szultán birodalmában, aki hallgatva legbefolyásosabb és legbölcsebb tanácsosaira, a kerékpár használatát egész birodalmának területén tiltotta. Ezen tilalom daczára a kerékpár erősen hódít Afrika földjén. Igaz, hogy még Tombuktuban nincs kerékpáriskola, sem a »Touring Club» az utakat

még nem szabályoztatta a kerékpározók részére és ha a kerékpár még nem is helyettesíti mindenhol a sivatag hajóját, de már is emeli a pénzforgalmat. A kereskedők ezen viszik portékájukat a vásárra. Az Európában elhasznált régi kerékpárokat pedig élelmes vállalkozók oda szállítják, hol jó pénzen tudnak rajtuk ezen kerékpárok még mindig kielégítik az ott még nem oly magasan szárnyaló igényeket. Azon benszülöttek pedig, kik már elsajátították a kerékpározás művészetét valósággal bámulat és irigység tárgyai midőn az »ördög paripáján« nyargalásznak föl és alá. Az ünnepélyekre és a kivégzésekre is kerékpáron száguldanak sokan a benszülöttek közül s így természetesen előbb érnek oda és könnyebben szerezhetnek maguknak jó helyet minden ily látványosság élvezetéhez.

* **A városliget fejlesztése.** A szépművészeti és közlekedési szakbizottság tegnap délután ülést tartott a Városliget rendezése tárgyában. Komlóssy József tanácsnok elnöklete alatt jelen voltak: dr. Bulyovszky József, dr. Baróthy Ákos, dr. Kornstein Lajos, Hegedüs Géza, Lovas Zsigmond és Lukács Ödön jegyző. Az elnöklő tanácsnok bemutatta a tervet és leírást, mely szerint a liget csinosan rendezetnék utakkal, virágágyakkal, zene-pavillonnal, vendéglővel s a tanulók részére játszótérrel. Kapcsolatosan felolvasták a kultuszminiszter leiratát, a melyben kéri, hogy a város a középiskolák részére alkalmas játszótérre gondoskodjék. A miniszteri leirat folytán a játszótérreket megnagyobbították. A tavat igen csel-szerűnek tartják, de a csatornával, zsilipen át be és kieresztése mellett a Körözs víznek. A munkálatok fokozatosan vitetnének keresztül. A költség 9000 frt, de ebben nincs felvéve a zenepavillon és vendéglő építése. Ezen kívül megveszik a Brunner, Rácz és Nurizsán házakat lejáráó utnak s így az összes rendezés mintegy 30.000 frtba kerülne.

* **Ágostai-evang. esperességi közgyűlés.** A nagyváradai ágostai evangélikus egyház e hó 12-én és 13-án tartandó esperességi közgyűlésének tárgysorozatát *Matyerny* Lajos főesperes már kibocsátotta. Felemlítjük belőle a következő fontosabb ügyeket:

A főesperes jelentése, az alesperes eskütétele. Lelkészváltási szabályrendelet. Előadó *Geduli* Henrik nyiregyházi lelkész. Egyházkerületi ügyrend és tanító közgyűlési tagsága. Előadó *Bogár* Lajos. Tanügyi rendtartási szabályrendelet. Előadó: *Adorján* Ferencz, A *Zsedényi*-féle ösztöndíjra jelölés. Számvevőszék jelentése az esperességi pénztárról. (Révész János.) A misszióügyi bizottság jelentése (Révész János.) Tanügyi jelentés (Bortnyik György). Berczy-féle hagyatékgyóndnok választása. Gyámintézet jelentése (Materny Imre). Esperességi tan. egyesület alapszabályai (Pazár István). *Farbaky* I. sir- emlék-ügye. *Theologiai* fakultás a budapesti egyetemen. Erkölcsmesítő egyesületek (Bortnyik Gy). Egyházkerületi közgyűlés-járulék, stb. Az esperességi közgyűlésen *Mesko* Lajos orsz. képviselő, felügyelő és *Materny* Lajos főesperes fognak elnökölni.

A helybeli ágostai evangélikus egyház-tanács az egybeseregülő világi és egyházi képviselők és küldöttek szives fogadtatása és ellátására már megtette intézkedéseit.

* **Érettségi magyar nyelv nélkül.** A zombori főgimnáziumban az érettségi vizsgálatok alkalmával nagyon pórul jártak a szerb diákok. A magyar nyelv megtanulására nyolcz éven át semmi igyekezetet sem mutattak s így aztán az érettségi alkalmával nem is tudtak felelni. Ezért aztán egy tanuló kivételével mind elbuktak az érettségén. A jelenvolt *Platz* Bonifác főigazgató nem mulasztotta el, hogy a szerbek lelkére kösse a magyar nyelv megtanulását. Megdöbbenetett hazafias érzését, úgy mond a szerbekhez intézett beszédében a főigazgató, hogy a magyar gimnázium tanulói nem tudják megtanulni a magyar nyelvet. Sajnos jelenség, folytatta aztán, hogy mikor itt az ő nemzetiségük semmi nemű sérelemben nem

részesül, mikor itt a magyar kulturának életkenyerével táplálják őket, nem törekednek oda, hogy tökéletesen elsajátítsák a magyar nyelvet, azt a nyelvet, melynek ismeretére ezentúl is szükségük lesz, mert ezután is Magyarországon fognak élni. De érthetetlen is a jóakaratra ez a hiánya, mert lehetetlen, hogy a magyar nyelv tudása nélkül ezen a nyelven az érettségi vizsgálat roppant anyagát elsajátítani képesek legyenek. A főigazgató erélyes föllépése a zombori szerbekre nagy hatással volt s ezentúl talán gondot fordítanak arra, hogy gyermekeik megtanulják a hazai nyelvet.

* **Képesített törvényszéki orvos.** A kolozsvárt tartott törvényszéki orvosi vizsgálaton. *Fisch* Áron dr. gyakorló orvos képesítést nyert.

* **Elvitte a Körözs.** Pénteken történt a mult héten, mikor a sok esőzés után már tisztulni kezdett a borus égbolt, hogy *Tyirika* Pável szakadati lakos elindult szekerén ki a mezőre. Utközben eszébe ötlik, hogy jó lenne szekerét megtakarítani. Szándékát tett is követte és *Tyirika* behajtott a megáradt Körözsbe. Már éppen el is végezte volna dolgát, mikor a ló elkezdett vergődni és hiába minden nógatására a megremült *Tyirikának*, nem tudott a partra kívánszorogni. És a szegény ló erőlködésében addig eviczkélt, míg egyszer csak a Körözs gyors hullámai felkapták és vitték vitték... messzire. *Tyirika* idejekorán megmenekült a veszedelemtől, míg a ló élettelen hulláját utána a szekérral péntek éjjel látták egyesek, amint a zavaros hullámok cipelték itt Ősi alatt.

* **Dumas, a válás ellenzője.** *Gabriel Andat* a *Quinzaine* című folyóiratban cikket írt, a melyben *Dumas* fiú munkáinak tanulmányozása után azt bizonyítja, hogy a nagy drámaíró ellenzője volt a házastársak elválásának és életében mindig a házasság szentségének és fölbonthatatlanságának elvéért harcolt. Csak a 1873 és 1880 közti időköz volt az, a mikor szellemi és erkölcsi beszámíthatatlanságában ezt az eszmét is sutbadobta. *Andat* tehát azt hiszi, hogy *Dumasnak* az a tevékenysége, a melylyel az elválás megkönnyítését akarta előmozdítani, csak annak a bizonyos morális krízisnek volt a következménye, de egyébként tényleg ellenkezett a nagy író benső meggyőződésével.

* **Sikerült zsebvágás.** Egy debreczeni hentes *Ignát* Márton a vasárnapról hétfőre virradó éjszakát szekerével a nagypiaczra töltötte. *Ignát* mikor tegnap reggel felébredt, észre vette, hogy a mellény zsebe kivan vágva s abból hiányzik az összes pénze 140 frt, egy ezüst órája s 5 darab sertés járta. A káros azonnal panaszt tett a rendőrségen, hol egy sovány, közép-termetű, kiborotvált szakálu embert gyanúsított a lopással. A rendőrség ezen leírás alapján elfogta *Fánye* Györgyöt, a mult héten letartóztatott *Fánye* Tógyer bátyját, akiben az *Ignát* nyomban felismerte azt az embert, aki este a szekere körül olázkodott. *Fánye* tagad, azonban a rendőrség fogva tartotta. — A nyomozást *Réz Bertalan* h. rendőrbiztos vezeti.

* **Életmentő mozdonyvezető.** Egy derék mozdonyvezető ébersége egy tizennégy éves fiút mentett meg az életnek tegnap. A derecskei vonaton történt június 30-án, pénteken reggel 8 óra 50 perczkor, a váltónál egy 13—14 éves tehemes gyermek keresztül feküdt a síneken öngyilkossági szándékból. *Seres* Imre mozdonyvezető szerencsére idejében észrevette, hogy valaki fekszik a sínen s a fiútól három lépés távolságban megállította a vonatot és az elkeseredett fiút biztos kezekbe bizta. Az életmentő mozdonyvezető nemcsak elismerést, de jutalmat is érdemel.

* **Kedélyes párbaj.** Annyiban nevezhető párbajnak ez a furcsa »lovagias ügy« amennyiben két ellenfélről van szó, akik tényleg szembeszálltak egymással puszta karddal. Nagyszombathoz közel levő *Cziffer* községben valami kártyadifferenzia miatt összeszólalkozott a jegyző a zsidó tanítóval s a békés urak abba a kellemetlen helyzetbe kerültek, hogy provokálniok kellett egymást. A tanító, akinek még sosem volt kard a kezében, két feltételhez kötötte az elégtételadást. Ha ugyanis a jegyző kardra akar menni, adjanak neki két heti halasztást, amíg egy kicsit belegyakorolja magát,

mert végre nem mérsárolhatja le magát. Ha pedig pisztolyt akar, állítsák őket jó közel egymáshoz, mert ő, a tanító nagyon rövidlátó. A segédek, ugy-látszik, nem ragaszkodnak a feltételekhez, mert kardpárdajt állapítottak meg 24 órán belül. A tanító mint kihívó fél, nem is ellenkezett többé és csütörtök reggel a közeli réten szembeállították őt a jegyzővel. A viaskodók nagy hévvel támadtak egymásra és a tanító olyan halálmegvetéssel vagdalkozott maga körül, hogy a jegyző ijedten kiáltott: — Nem verekszem tovább! Hiszen összeaprit. — Vonja vissza a sértéseit! — felelte a tanító.

A jegyző azonban ehelyett a kardjával sarkon fordult és eszeveszetten iramodott az erdő felé. A tanító meg utána. A segédek csak nagy nehezen érthettek a nyomukba, hogy elvegyék tőlük az éles pengét, amelyért most — amint mondják — becsületbírság elé kerülnek.

* **Jó fogás.** A mult héten Mármaros-Szigeten feltörték egy ékszer boltot s abból nagy mennyiségű ékszer elloptak. Az ottani rendőrség megállapította, hogy az egyik tettest *Nádlér* Mihálynak hívják, azonban előkeríteni nem tudták, mert megszökött. A mi rendőrségünk azután tegnap elfogta. A rendőrkapitány előtt sokáig tagadott, nem akarta megmondani a nevét sem, később azonban megtalálták a Rendőri Közlönyben a fényképét, mire beismerte kilétét s a lopást. *Nádlér*nél egy egész csomó budapesti zálogszedulát találtak, s így azt hiszik, hogy a lopott ékszereket ott értékesítette. *Nádlér* mindössze még csak huszonkét éves, azonban már is hét ízben volt lopásért büntetve s öt esztendő telt a börtönben. A jó fogásról értesítették a mármaros-szigeti rendőrséget.

* **A franciaországi sztrájkok 1899 májusban.** Az elmúlt májusban Franciaországban 57 sztrájk volt. A sztrájkokban résztvevő munkások száma 19.693-ra rug s ezen számból a crensoti vasgyárra 9200 jut. Az 1898-ik évben május havában csak 22 sztrájk volt s az öt éven belüli sztrájkok szám 1899 májusig 44-re rugott. Az idei május tehát jól kitett magáért sztrájk tekintetében. A legtöbb sztrájk a következő okokból eredt: bérfelemelés elnyerése céljából 35; munkaidő leszállítása végett 10; elbocsájtott munkások újból felvételeért 3; munkások, munkavezetők és igazgatók elbocsájtásának a kieroszakolása végett 10. Ezen sztrájkok az ország 23 departementjére terjedtek csupán. A szajna departement-re jutott 9: a Loiret Seinect vise-re 6; a Nord et de Bhönera 5; a Mayenne et Vancluse-re 3; az Isère, Mayne et Loirera, Pas-de-Calais és Saone et Loirera pedig 2. Szakma szerint sztrájkoltak: a fém munkások 15; építkezés 10; textilparosok 10; bormunkások 5; famunkások 2; bányászok 3; nyomdászok 2; üvegesek 2; téglavetők, kaurakmunkások, lóvasuti alkalmazottak, levélhordók, napszámosok, gépészmunkások és kádárok 1-szer. Az 57 sztrájkból megszűnt 47 véggép. Időtartamuk ez volt: egy sztrájk 40 napig; egy 26; egy 19; egy 16; egy 14; egy 13; kettő 12; egy 10; egy 9; hat 7; kettő 6; négy 5; kettő 4; öt 3; kilencz 2 és nyolcz 1 napig tartott. Az 57 sztrájkból 11 a munkások győzelmével végződött, 20 esetben kiegyezés történt a többi 26 sztrájk azonban a munkásokra nem volt eredményes.

Szarvas Gábor szobra.

Egy nagyérdemű tudós, *Szarvas* Gábornak szobrát leplezték le vasárnap a fővárosban. Ez a kiváló nyelvtudós életének, munkájának java részét a magyar nyelvtudomány művelésére, a magyar nyelv tisztaságának megőrzésére fordította. Ha mást nem dolgozott volna, minthogy két évtizeden át szerkesztette a *Nyelvtört.* ezzel is méltóvá tette magát nemzetének hálájára. Megilleti méltón a hála és elismerés, mely alakját ércbe öntötte s oda állította a főváros egyik legélénkebb terére, hogy figyelmeztesse mindenkor a magyart, hogy »Nyelvében él a nemzet!«

A Ferencz József-tér északi kis kertjének észak-nyugati szögletében állították föl Szarvas Gábor szobrát, melyet nagyszámu közönség jelenlétében vasárnap délelőtt 12 órakor leplezt le a középiskolai tanárság. A közönség soraiban ott voltak: A Tudományos Akadémia részéről Gyulay Pál, a főváros részéről Halmos János polgármester, az iskola-egyesület részéről Gerlóczy Károly, továbbá Radó Antal, Szinnyei József, a Nemzeti Múzeum részéről Demeczky Mihály, a Ferencz József nevelőintézet kormányzója, Hofer Károly főigazgató, Décsy Lajos a Történelmi Társulat részéről. Ott volt még a művészvilág számos tagja s előkelő hölgyközönség, a melynek soraiban ott láttuk Szarvas Gábor özvegyét is. A szobor kőtalpán öt díszes koszoru nyugodott és pedig az Akadémiáé, a Filológiai Társulaté, az Országos Középiskolai Tanáregyesületé, a Természet-tudományi Társulaté s az özvegyé.

Az ünnepélyt az Államvasutak Munkásdalköre nyitotta meg a Szózáttal. Majd Beöthy Zsolt lépett az emelvényre s beszéd kíséretében méltatta Szarvas érdemeit, miközben a szoborról lehullott a lepel.

A lelkesen megéljenzett beszéd után Sajó Aladár jászberényi tanár szavaltta el nagy hatással alkalmi költeményét.

Viharos éljenzés követte a szavalatot, melynek csillapulta után Hofer Károly főigazgató, a tanáregyesület alelnöke fölkerde a polgármestert a szobor átvételére. Halmos szép szavakban mondott köszönetet s fogadta, hogy azt őrizni s gondozni fogja. A programot az államvasutak munkásdalköre a Himnuszszal fejezte be.

A szobor Jankovich Gyula szobrász alkotása. Három méternyi magas hazai termetű alakra van fölállítva a tudós mellszobra kétszeres életnagyságban. A talapzat alján van a Magyar Nyelvőr egy kötete. A magyar nyelv tisztaságát gyermek-leány ábrázolja, a ki a szobor jobb szögletén áll, jobbával pálmát helyez a főalak elé, bal kezével cserkoszort nyújt föl. E mellékalak finom, hajlékony vonalaival, üde, fiatal arczával kellemesen hat.

Az ünnepség után az István főhercegszállóban lakoma volt.

* * *

A magyar nyelv és irodalomnak lelkes művelője, Nogáll János püspök nagy tisztelője volt mindig Szarvas Gábornak, kitől sokat tanult s kinek kutatásait műveiben folyton használta és érvényesítette. Nogáll püspököt, mint a Filológiai társulatnak tiszteletbeli és alapító tagját szintén meghívták a szobor leplezésre. Nogáll püspök betegágyán is megemlékezett az ünnepélyről s Beöthy Zsolt elnöknek táviratot küldött, melyben hivatkozással saját, egy emberöltőt felölelő irodalmi munkásságára, kijelenti, hogy a magyar nyelv sokat köszön Szarvas Gábornak. Ezért osztja a középisk. tanáregyesület tiszteletét e férfiú iránt. Táviratát e jellemző szavakkal fejezi be: „Arany tűzben tisztul, polyva megég”, mely szavakkal célloz arra az irányra, mely ujabban Szarvas Gábor működése s érdemei ellen lábra kapott.

EGYESÜLETEK.

A magyarországi katolikus körök és olvasó-egyesületek Országos Szövetségének alapszabályait a m. kir. belügyminiszter 54.006. szám alatt jóváhagyta, megerősítette. A múlt évben tartott katolikus nagygyűlés munkája, a múlt évben megkezdett országos szervezkedés ezzel törvényes alapot nyert. Az ősszel, valószínűleg novemberben, meg lesz tartva az első nagygyűlése a szövetségnek.

IRODALOM.

Irodalmi pályázat a Szigligeti Társaságnál. A „Szigligeti Társaság” Pálffy Antal szegedi lakos és a Társaság

alapító tagjának szives adományából pályázatot hirdet egy lyrai költeményre, melynek tárgya szabadon választható (hazafias tárgy költemény azonban előnyben részesül) és egy prózában írandó kisebb terjedelmű elbeszélésre, rajzra, vagy másnemű szépirodalmi tárczaszerű közleményre.

Ugy a költemény, valamint a szépirodalmi prózai dolgozat egyenkint 50—50 korona pályadíjjal fog jutalmaztatni.

Pályázhat minden társasági tag, vagy biharmegyei író, ha nem is tagja a társaságnak.

Az idegen kézzel irt és zárt borítékban a szerző nevét tartalmazó jelígyével ellátott pályaművek a f. é. július hó 25-ig alólírt társasági elnök címére küldendők be, ezen határidőn túl beérkező pályaművek nem fognak figyelembe vétetni.

A jutalmat nyerendő pályaművek a Társaság tulajdonai maradnak és a Belényesen f. é. augusztus hóban tartandó irodalmi ünnepélyen, vagy maga a szerző által, vagy az erre fölkerde társasági tag által föl fognak olvastatni és annak idején a Társaság évkönyvében fognak közöltetni.

A pályadíj azon műnek, melyet a bíráló bizottság a beérkezettek közt legjobbnak talál, okvetlenül ki fog adatni.

A »Szigligeti Társaság« f. é. július 1-én tartott ülése határozatából.

Nagyvárad, 1899. július 3.

Rádl Ödön,

a »Szigligeti Társaság« elnöke.

Igazságszolgáltatás.

Megrágalmazott gazdász. A múlt nyáron történt, hogy Vagaszky István k-tarjáni földműves azt a panaszt tette a csendőrségen, hogy V. gazdász a kezéből kicsavarta a pénzerszényt a melyben 262 frt volt s hogy ezt a pénzt megtartotta.

A nyomozás meg is indult V. ellen, azonban azonnal beigazolást nyert hogy ez a vád teljesen alaptalan, mert Vagaszkynek soha sem is volt pénze, de míg alig pár órával a feljelentés előtt panaszkodott egy embernek, hogy nincs egy krajczárja sem, sőt három embertől kölcsön is kért pénzt.

Igy azután Vagaszkynek gyűlt meg a baja, aki azt hitte, hogy V. félve a botránytól, ad majd neki, hogy hallgasson, néhány forintot.

Vagaszky hamis vád miatt került a vádlottak padjára.

Beösmerte, hogy a vád alaptalan volt, de azzal védekezett, hogy ő teljesen részeg volt s így ő semmire sem emlékezik.

A törvényszék Vagaszkyt, tekintve, hogy más hasonló esetért őt izben volt büntetve, négy honapi fogházra ítélte.

Összevagdalt gyermek a bölcsőben. A tavaszon történt, hogy Szelezsán Vaszaline csökmői lakosnő elment hazulról s két éves kis fiát a tíz éves Éva nevű leányára bízta.

A kis Éva azonban alig ment el az édes anyja, szintén eltávozott hazulról, s kis öcsét bezárta.

Mikor azután az anya haza érkezett, borzalmas látvány tárult elibe.

A bölcsőbe fektűdt össze vissza vagdalva a kis fiu s a bölcső mellett egy nagy véres konyhakés volt.

A nyomozás megindult, azonban a tettes nem került meg, hanem e helyett vádat emeltek az anya ellen, amennyiben azzal vádolták, hogy nem vigyázott eléggé a gyermekre, s hogy az ő gondatlansága folytán állott be a baj.

Ez ügyben tegnap volt megtartva a tárgyalás.

A kir. ügyész Papp Aurél azonban a vádat elejtette s így Szelezsánét a törvényszék felmentette.

TANUGY.

Tanárok gyűlése.

— Második nap. —

Az országos középiskolai tanáregyesület ma délelőtt folytatta közgyűlését Beöthy Zsolt elnöklésével. A kultuszminiszter képviselőjében ismét Hóman Ottó min. tanácsos jelent meg.

A napirend első pontja Dóczi Imre debreczeni igazgatónak emlékbeszéde volt Klamarik János tiszteletbeli tag felett. A terjedelmes, valóságos lelkesedéssel megírt s nagy figyelemmel hallgatott emlékbeszéd kimerítően ismertette azt a nagy munkát, amelyet Klamarik közoktatásügyünk érdekében oly sikeresen kifejtett. Nagy tanügyi tervei közepette különösen a középiskola volt gondoskodásának legkedvesebb tárgya, s azok az üdvös reformok, amik e tekintetbe végrehajtottak, az ő emlékét dicsérik.

Miután az elnökség köszönetet mondott a szép emlékbeszédért, Rajner Ferencz olvasta fel Alexander Bernát előadását a középiskola revidiált tantervéről és a hozzá alkalmazandó utasításokról. Bevezető soraiban az értekező kifejti, hogy a középiskola tantervének revíziója nálunk nem járt semmiféle tanügyi forradalommal. A maga természetes útján fejlődött s rázkodás nélkül ment végbe. De azért mégis korszakalkotó. Nem akar kiterjeszkedni az egész új tantervre, csak néhány főszempontra, néhány kétség eloszlására s néhány teendő megemlítésére óhajt szorítkozni. Ezután részletesebben ismerteti az egyes tantárgyak rendjében beállott változásokat, s hozzájuk fűzött utasításokat, majd pedig a tudományok hiányairól szól. Azt hiszi egyébként, hogy az új tanterv a magyar tanárság tudásának magaslatán áll, s a tanárok igyekezni is fognak érvényt szerezni a tanterv intenczióinak.

Az előadás után rövid vita támadt, mely főleg a tankönyvek minősége körül forogott. A vita berekesztésével a közgyűlés elhatározta, hogy a miniszternek a liberalis szelvényben tartott új tantervért köszönetét nyilvánítja s a maga részéről kijelenti, hogy a tanárság teljes buzgósággal fog hozzájárítani a tanterv keresztülviteléhez.

Az utolsó előadást Szuppán Vilmos tartotta a felsőbb leányiskolák reformjáról. Szuppán azt indítványozta, hogy a felsőbb leányiskola keretében törtéendő gimnázialis tanításról a közgyűlés ezuttal ne határozzon, hanem várja be az intézmény gyakorlati kipróbálásának eredményét. A tervezet és tanterv szerinte a gimnázialis tanítástól függetlenül veendő revízió alá, minthogy arról pótlólag rendelkezni lehet intézkedni. Egyébként a revízióknak nem kell gyökeres átalakításokat tennie, csakis a hiányok, hézagok pótlására kell szorítkoznia. Szükségesnek tartja végül, hogy a felsőbb leányiskola szervezetét, felállításának és fenntartásának feltételeit törvény szabályozza.

Ezzel a napirend ki volt merítve s a közgyűlés áttért a választmány tagjainak megválasztására. A választás eredményeképp választmányi tagok lettek:

Dr. Alexander Bernát (Budapest), Avád Jákó (Gyulafehérvár), dr. Badics Ferencz (Budapest), Baksay István (Rimaszombat), Balogh Péter (Budapest), dr. Beke Manó (Budapest), Bódi Jusztn (Győr-Szt.-Márton), Buza János (Sárospatak), Cherven Flóris (Budapest), Czigler Ignáz (Kassa), dr. Demeczky Mihály (Budapest), dr. Demkó Kálmán (Budapest), Dóczi Imre (Debreczen), dr. Erődi Béla (Budapest), Fest Aladár (Fiume), Frankl István (Szabadka), Gresits Nika (Losoncz), Hódoly László (Ungvár), Incedy Dénes (Pécs), Jónás János (Pozsony), dr. Kardos Albert (Debreczen), dr. Károly Gy. Hugó (Budapest), Kárpáti Károly (Szeged), dr. Laky Mátyas (Temesvár), Markovszky Menyhért (Mármarosziget), Molnár Sándor (Budapest), Orlovsky István (Beregszász), Pirchalt Imre (Pozsony), Rácz László (Budapest), Róth Márton (Igló), dr. Schönvitzky Bertalan (Temesvár), dr. Staub Mór

(Budapest), Stóhr Sz. Antal (Kassa), Székely István (Nagy-Szeben), Szuppán Vilmos (Budapest), Téglás Gábor (Déva), dr. Wagner Alajos (Budapest), Zimann János (Igló) és Zorkóczy Sámuel (Pozsony).

A közgyűlés tagjai déli egy órakor ebédre gyűltek össze az István főherceg-szállodában; délután az Athaneum új telepét tekintették meg.

SZINHAZ.

Heti műsor.

Kedd: *Crampton mester.* Ujházi Ede II. vf.
Szerda: *Bibliás ember.*
Csütörtök: *Sevillai borbély.* Ujházi E. III. vf.
Péntek: *Bünös.* Ujházi Ede IV. vf.
Szombat: *Fatimita.*
d. u: *Székelyhez lánczolt király-*
Vasárnap *kisasszony.*
este: *Toloncz.*

Böles Náthán.

— Ujházy Ede első föllépte. —

Nem színszerű s ennél fogva is csak részleteiben élvezhető drámai költemény, vagy jobban mondva drámai tankölteményt választani vendégszereplésül, ehhez nagy művészi becsű kell. *Lessing* bölesészeti tételei nem megjátszani, de olvasni valók s ha mégis a figyelem a színpadon ragad, ez egyedül az est fénypontjára van így, kitől valami szépet várunk ma este s ugyanez nem is eszünközünk.

Náthán, a vallási türelmet prédikáló zsidó hihetetlen alak, *Ujházy* Ede sem csinál belőle sokkal valószínűbbet, finom művészetével azonban alkalmazkodik a tanokhoz, melyeket hirdet, hogy szét ne essenek egyszerre mindazon elemek, mik egyéniségét megalkotják. Egész viselkedése, játéka, nyugodt, kimért-megjegyzült bölesészeti tételeihez képest, melyek oly különösen hangzanak ajkain. Kár, hogy művésze, a mit e szerepre ráparazolt, nem élvezhető eléggé, mert a játékban is az összhang, az egység a fődolog, a mit szerep félreértés, készütség hiánya nem adhat meg. Művésze te:őpontra a három gyűrű meséjénél emelkedik, melynek bevégeztével felhangzott a jól megérdemelt tapsvihar, az orchesterből pedig egy kék-sárga szallagos babékoszorút nyújtottak föl a mesternek. A darabnak ez az ismeretes mese képezi a legkiemelkedőbb pontját, mely hosszu elmesélésével a legjobb művészi erőnek is dolgot ad.

Bihari Ákos (Szeladin) lelketlenül szavalt, ill. felmondta szerepét.

Bajor Riza (Recha), a jongleur tragika, szemforgatással és markáns játékkal adta Recha gyöngéd szerepét, az előbbi különösen visszatekintő, ha nem czéltalan is mindenütt alkalmazni s mig e hatásvadászó eszközökről le nem mond, addig túl lő a czélon mindig.

Iványiné Vásárhelyi Vilma (Szittah), *Laczkó* Aranka (Dajah), *Tompa* Kálmán a szokott jók voltak.

Nyárai Antal a vakbuzgó dervis szerepében bizonyította be sokoldalú tehetségét. Közönség mérsékelt számmal. (b. i.)

Crampton mester. Ma Gerhard *Hauptmann* e színművének czímszerepében lép fel másodszer *Ujházy* Ede, a Nemzeti Színház tagja. E szerepében mesteri alakítással játsza *Ujházy* az elzúllott festő művész alakját s szinte feledhetetlen azok előtt, a kik tőle e szerepet valaha látták.

Színészek Nagyszalontán. *Fekete Miksa* előnyösen ismert színigazgató jólszerve-

zett dráma-, vigáték-, népszínmű- és operette társulatával folyó hó 5-én, szerdán kezdi meg Nagyszalontán működését és a társulat régi titkára Lukácsi Aladár már ott időzik, hogy a 28 tagból áll társulat fentartása biztosításának érdekében bérletet nyisson.

REGÉNY-CSARNOK.

NEM HIÁBA.

Irta: Neidegg, fordította: Szirtes. 46

XIII.

Aggstetten, Heisterberg grófnő özvegyi székelye, régies kastélyka volt. Négy sarkán egyegy torony emelkedett. Terjedelmes, jól művelt kert vette körül, vidéke is szép volt. Távobabbról tekintve vaióban festői látványt nyújtott. Bármennyire kedvelte is az öreg grófné ezt a gyönyörű lakást, csak igen ritkán tartózkodott benne hosszabb ideig. Fiának kiskorúsága idején majdnem állandóan Eggendorfon lakott, a hol az uradalmi földbirtok javarésze feküdt, jóllehet az óriási kastély s annak egyhangu vidéke nem volt kedvére. Hanem úgy vélekedett, hogy az ifju örökösnek ott kell felnővekednie, a hol legfőbb érdekei találkoznak, hogy el ne idegenedjék azoktól, a kik később sokféleképen reá lesznek utalva. Saját vágyait mindig alá tudta rendelni a kötelességnek. Aggstetten tehát lakatlan maradt. Midőn Leó nagykoruvá lett, igen kérte anyját, hogy legalább ne hagyja őt el teljesen; tartózkodjék minél tovább nála, hogy otthona barátságosabb legyen. Ez a kívánság sokkal edesebben hatott anyai szívére, sem ne teljesítette volna; azonban nem szűnt meg fiát ostromolni, hogy házassodjék meg s alapítsa meg magának a kellemes otthont, mely után szíve vágyik.

Mindenkor megígérte, hogy lesz gondja reá, de mindenkor a pusztá ígéretnél maradt. Így történt, hogy a grófné kedvelt kis kastélyát csak muló ideig lakhatta.

Most épen ott tartózkodott a grófné Róza társaságában, ki a sokat magasztalta hely jelességeit meg akarta ismerni. Leó nem volt velők; tanulmányra indult az ország távolabb eső vidékeire. Hasonló utazásokat máskor is tett, mert azt tartotta, hogy az embernek iparkodnia kell megismerni azok szükségait, a kiket az alkotandó törvények által boldogítani van hivatva. Ahelyett, hogy elérhetetlen hegyormok megmászására fecsérelje erejét, vagy idegen világrészeket bebarangoljon, mint akarhány főúr: feladatává tette, hogy honfitársainak viszonyait és körülményeit fogja tanulmányozni. E törekvésével mindenestre több gúnyt aratott mint dicsőséget; de sokkal függetlenebbül gondolkozott, hogyszem mások léha okatlan beszéde miatt föltett szándékától elállt volna.

Heisterberg grófné József által felszólítottatta Ferenczet, hogy mutassa be feleségét. Áda igen nagy fontosságot tulajdonított e meghívásnak; már úgy kezdte magát tekinteni, mintha a főúri körökbe be volna fogadva, s még nagyobb megvetéssel tekintet kirnachi környezetére, mely hasonló magas társaságokból ki van zárva.

Az örvendetes meghívás, szerencsétlenségre többszörös összekülönbözésre szolgált okul a fiatalok között. Áda először is a legfényesebb öltözetét akarta fölvenni, hadd lássák, hogy versenyre kelhet bámiy hercegnővel. Midőn Ferencz, a grófné egyszerűségére utalva, határozottan ellene nyilatkozott, majdnem sirás lett a vége. Azután meg nem lehetett rábizni, hogy a negyed-óra utat gyalog tegyék meg a kastélyig. Ugy tűnnek fel, gondolta, hogy nem képesek kocsit fogadni. Midőn végre hosszabb vita után kocsijuk a kastély előtt megállt, azt kellett halniok, hogy az uraság épen sétálni ment. Most már valóssággal folytak a könyvek. Áda szemrehányásokkal halmozta el Ferenczet, hogy miért nem tudakolta meg jobban a grófné napirendjét. Hazaérve Márta előtt is folytatta a perelést; szegényke rémülve a konyhába futott, hogy ne kelljen tovább hallgatnia a szemrehányást, melylyel drága Feri öcscsét illették.

(Folyt köv.)

TAVIRATOK.

A király.

Bécs, július 3. Ő felsége ma reggel nyári tartózkodásra Ischlbe utazott. (Magy. Táv. Ir.)

Bécs, július 3. (Saj. tudósítónk táv.) A király betegségéből teljesen felépült. Ma délelőtt czivilben botjára támaszkodva ment Ischlbe. A betegségnek mi nyoma sem látszik rajta.

A kiegyezési javaslatok.

Budapest, július 3. (Saj. tud. táv.) A két miniszterelnök most állapítja meg a kiegyezési javaslatok életbeléptetésének módjait. *Thun* gróf osztrák miniszterelnök ugyanis *Szell* miniszterelnöktől információt kért arra nézve, hogy mikorára várható a kiegyezési javaslatok szentesítése, mert ezzel egyidejűleg a 14. § utján Ausztriában is publikálni fogják.

Személyi hírek.

Bécs, július 3. Fejérváry Géza báró magyar honvédelmi miniszter tegnap este Budapestről ideérkezett. *Thun* gróf osztrák miniszterelnök tegnap este Budapestre utazott. (Magy. Táv. Ir.)

A belgiumi zavarok.

Brüsszel, július 3. A vidékről érkezett jelentések szerint mindenütt teljes nyugalom van.

Lüttich, július 3. A polgárőrök mai diszszemléjük után részt vettek egy gyűlésben, a melyet a szocialisták rendeztek. A gyűlésen a szónokok, köztük néhány polgárőr, rosszalta a kormány választási törvényjavaslatát és fölszólította a polgárokat a mozgalom folytatására. Rendzavarás nem fordult elő. (M. T. I.)

Brüsszel, július 3. (Saj. tud. táv.) A hangulat nagyon elkeseredett, mert úgy hírlik, hogy a kormány javaslatát csak módosítani fogja némileg.

Tüntetés Lueger ellen.

Bécs, július 3. Tegnap a második kerületi Lipót-templomban Schnabl plebános beiktatása alkalmával verekedésre került a dolog keresztény-szocialisták és munkások között, mert az utóbbiak Lueger-t, mikor a templomból kijött, Pfuj Lueger! kiáltásokkal fogadták. Három embert, akit véresre vertek, letartóztattak. (Magyar Távirati Iroda.)

A pestis.

Kairo, július 3. Csütörtök óta hét új pestises megbetegedés és két haláleset fordult elő. Két beteget meggyógyítottak. (Magyar Távirati Iroda.)

A vasárnapi munkaszünet.

Bécs, július 3. A szociál-demokrata kereskedősegédek tegnap két gyűlést tartottak, a melyeken határozatot hoztak a teljes vasárnapi munkaszünet érdekében és a községi választás reformja ellen. A gyűlések után az egyik gyűlés részesei tüntetést rendeztek egy nyitva maradt üzlet előtt és a kereskedőt kényszerítették, hogy bezárja a boltját. (Magy. Táv. Ir.)

A Dreyfus-ügy.

Páris, jul. 3. A *Sfax* kapitányának jelentése szerint Dreyfus-sal a hajón mint tiszttel bántak. Csak írásbelileg volt szabad vele érintkezni. Husz nap alatt egyszer sem árult el gyöngéséget.

Egy tiszt így jellemezte: Ez ember csak a világ megvetéséből és energiából áll. Napjában háromszor sétált. Egyszer úgy nyilatkozott, hogy a pöre után szeretne visszalépni a hadseregbe, melyet most is szeret és becsül. Senkinek semmit sem vet a szemére. Partra szállásakor nagyon izgatott volt s véletlenül ugyanazon század van kirendelve, mely öt éve az Ördögzigetre szállította. A parancsnok megismerte őt. Dreyfus egy szót sem szólt csak szalutált.

Páris, jul. 3. *Chincolle* a Figaróban írja Dreyfus találkozását feleségével megindító rajzzal.

Páris, jul. 4. A monacói fejedelem levélben gratulált Dreyfusnénak, a miért oly csodálatos bátorsággal védte férjét s meghívta az egész családot kastélyába s levelét így végzi: Olyan martírnak jelenléte; ki felé a humanitás lelkiismerete fordul, becsületére fog válni hazámnak.

Páris, jul. 3. *Labori* és *Démange* védők Rennesbe érkeztek. A védők azt hiszik, hogy a tárgyalás 3 napig eltart, *Derouled* tiszteletére barátai estélyt rendeztek, melyen ő kijelentette, hogy az iratokat ugyan nem látta, de Dreyfust bűnösnek tartja több katonatiszt szava után s ha ennek daczára kiderülne ártatlansága, úgy nincs elég büntetés elvesztőire s nincs elég ováció a martír részére.

A román válaszföliirat.

Bukarest, jul. 3. A király ma a szenátus elnökségét és egy külön bizottságát fogadta, a mely átadta neki a trónbeszédre való válaszföliiratot. A király megköszönte a szenátusiak lojalitását és azt mondta, hogy számít a szenátoroknak az ország javára való odaadó működésére.

A kamara a válaszföliiratot csaknem egyhangulag fogadta el. A föliirat a kamarának a trónhoz és a hazához való hű ragaszkodását hangsúlyozta és örömet fejez ki, az összes államokkal való barátságos viszony és a békés állapot felől, a mely lehetővé teszi, hogy a kamara sikeresen működjék a haza javáért. A vita folyamán Lahovary miniszterelnök a paraszt zavargások értelmi szerzőiről, Jonesco miniszter a belpolitikáról, Dissesco miniszter pedig szintén a parasztzavargásokról beszélt és beszéde kapcsán fölolvasta a katonai és bírói hatóságok jelentéseit erről a tárgyról. (Magy. Táv. Ir.)

KÖZGAZDASÁG.

Kamarai teljes ülés. A nagyváradi kereskedelmi és iparkamara a f. évi július hó 5-én (szerdán) d. u. 1/2 3 órakor saját helyiségében »teljes« ülést tart, melyre a t. czímet ezennel van szerencsém meghívni. Nagyvárad, 1899. június hó 28. *Janky* József elnök.

Az ülés tárgyai:

I. Elnöki közlések. II. Titkár jelentése az ügyforgalomról. III. Pénztárnok jelentése. IV. Miniszteri leiratok: 1. Kereskedelemügyi m. kir. miniszter ur 17.538 sz. leirata a múlt évről szóló zárszámadás

és nyugdíjalap számadásának jóváhagyásáról. 2. U. a. miniszter ur 23666. IX. sz. leirata, a körös-nagy-révi agy. háziiparosok támogatása tárgyában. V. A kereskedelmi osztály jegyzőkönyvében foglalt vélemény a nagyváradi-újvárosi postahivatal elhelyezése tárgyában. VI. Az iparos osztály jegyzőkönyvében foglalt vélemény: 1. Feketető község hetivásár áthelyezése iránti kérelme felett. 2. Moskovits Farkas és társa cég ipartelepének minősítése iránt. 3. A m. kir. honvédelmi miniszter ur 32372 sz. leirata a m. kir. honvédség 1900. évi lábbeli szükségleteinek szállítása tárgyában. VII. Társ kamarák átiratai: 1. A soproni t. kamara átirata a cheque tulajdonosoknak úgy az ausztriai, mint a magyarországi postatakarékpénztárokkal váltott levelezési portomentessége iránt. 2. A győri t. kamara átirata az ipari szeszgyárak eddigi szeszkontingensének esorítatlan fenntartása érdekében. VIII. A kamarai kerületben levő aszfaltbánya-részvénytársaságok megkeresése, lehetőleg hazai aszfalt alkalmazása tárgyában. IX. A magántisztviselők orsz. nyugdíjgyesületének kérelme, választmányának megalakítása tárgyában. X. A glasgowi kereskedelmi kamara elnökének meghívója az 1901-iki glasgowi világkiállításra. XI. A Nagyváradon tartandó V. országos kamarai kongresszus rendező és előkészítő bizottságának megválasztása. XII. A meghívók szétküldése után esetleg napirendre tűzött ügyek.

A biharmegyei kisgazdák Mezőhegyesen. A biharmegyei gazdasági egyesület június hó 29-től július 2-ig tanulmányi kirándulást rendezett a mezőhegyesi ménes uradalomban. A tanulmányi kirándulásban résztvettek Nagyváradról kilenczen, Nagylétáról nyolczan, Szalárdról négyen, Szt.-Imréről hárman, Izsópallagról ketten, Kőaljáról kettőn, Czéczkéről ketten, Szaladobágyról egy, Henczidáról öten, Ártándról négyen, Váncsodról hárman, Udvariból hatan, Szt.-Janosról hatan, Szt.-Jobbról öten, Csanálosról hárman, Uj-Palotáról négyen, Élesdről öten, Pestről ketten. A kirándulókhoz csatlakoztak még *Kiss Elek* a várad-velencei gazda kör elnöke és *Hoffmann Henrik* latin szerzetes püspökségi uradalmi tiszt. A kisgazdák június 30-án reggel 7 órakor érkeztek Mezőhegyesre Weingätner Andor egyetemi titkár vezetése alatt a hol rövid reggelizés után kosikra ültek és *Ilosvay Sándor* méneskari százados és *Zigler S.* segéd intéző vezetése mellett megtekintették a ménes birtokot, és pedig a következő program szerint.

Először megnézték az Angol félvér ménest, azután kis nonnus ménest, ahol *Ilosvay Sándor* igen tanulságos előadást tartott a lótenyésztésről és a csikó neveléséről és reá mutatott azon hibákra, melyet kisgazdáink a lótenyésztés körül elkövetnek. Ezután megtekintették kisgazdáink a nyugat-fajta hizó marhákat. Itt *Zigler* segéd intéző tartott előadást a szarvas marhák hizlalásáról s takarmányozásáról. Ezután az elevátort tekintették meg kisgazdáink, honnét a magyar fajta üsző gulya megismerésére mentek. Itt *Zigler s. intéző* a szarvasmarha neveléséről vázolta röviden, melyet az első napi délelőtti program be lett fejezve. Délután 3 órakor *Zigler s. intéző* kalauzolása mellett a Siementali tehenészetet, Lavanthali hizó ökröket, kísérleti telepet, gazdasági szeszgyárat és uradalmi iparvasutat nézték meg. — Másnap július első reggel 6 órakor kocsira ültek és *Ilosvay Sándor* és *Zigler s. intéző* kalauzolása mellett folytatták tanulmány utjukat. Megtekintették a magyar hizó ökröket, a gudriais ménest, hol szinte elmondta *Ilosvay kapitány* a ménes eredetét s származását. Ezután megtekintették a magyar fajta 1—2 éves bikákat, nyugati fajta bikákat és a kender gyárat. Délután a mező-hegyesi törzsméneket vezette elő *Ilosvay kapitány s* magyarázta meg minden méennek eredetét s származását, s hogy melyik mént melyik ménesnél használnak fedezésre. Még a gazdasági gépeket

tekintették meg kisgazdáink, mely után bucsut vettek *Ilosvay kapitány* és *Zigler s. intéző* től s köszönetüket fejezték ki szíves fáradozásaiért, tapasztalatokban gazdagodva indultak haza felé. A fent elsoroltakon kívül a kocsiról látták kisgazdáink a mezőhegyesi uradalom mezőgazdasági terméseit, melyek közül a zab termés kitűnően sikerült az idén s körülbelül 15 m. m. fogadni a buza termés, a sok esőzés folytán több hely megdőlt, de azért 10 m. m. átlag termésre lehet számítani. A többi vetések mind jól állanak. Vasárnap július 2-án reggel érkeztek a kisgazdáink Nagyváradra, honnét mindenki haza ment a saját községébe, hogy elmondhassák a községek többi lakosainak azokat a hasznos tapasztalatokat, melyeket a mezőhegyesi tanulmányi kiránduláson szereztek.

Iparosok a szegedi kiállításon.

A szegedi kiállítás rendezőségének a szegedi ipartestülettel történt megállapodása szerint a kiállításon résztvehet a bogár, kovács, kocsi gyártó, nyerges és szijgyártó, köteles, kádár, késes, ács, bádogos, lakatos, esztergályos, ostor és nyélkészítő, gubás, szürszabó, szücs, kalapos, gyertyaöntő, szappanos, hentes, rézműves, rézöntő és rostakészítő iparos is megjegyzendő azonban, hogy csak oly czikkeket állíthatnak ki, melyek speciálisan mezőgazdasági czélokra szolgálnak. A szegedi ipartestület felhívta az iparosokat, hogy amennyiben a kiállításban részt akarnak venni, ebbeli szándékukat június hó végén jelenthetik be a szegedi kereskedelmi és iparkamaránál.

Selyemtenyésztésünk. Az idei selyemtermelés eredménye a mellett bizonyít, hogy ezen hasznos iparágak, melyet a kormány is minden eszközzel előmozdítani iparkodik, kezd nagyobb tért hódítani ugy a polgári osztály, mint a földműves és munkás nép körében. A reáliskola termében most folyó beváltásokra behozatott eddig 19 beváltó részéről 178 kgr. nyersgubó, melynek javarésze elsőminőségű. Nagyobb mennyiségeket hoztak a termelők eddig Kis-Szántóról, Fekete-Bátorról és Konyárról. Az utolsó napokban még jelentékenyebben fog emelkedni a gubóforgalom, így nagy rakományokat várnak az előleges jelzések alapján csütörtökre. Vasárnap *Gicswein* Gusztáv m. kir. selyemtenyésztési felügyető is megjelent Szabadkáról, a beváltó telepen és dicsőítőleg nyilatkozott az ott tapasztaltak és a beváltó személyzet működése felett.

Szabadka sz. kir. város kiállítása.

Szabadka város törvényhatósága földművesiskolájának törzsgujájából állít ki egy kollekcziót, mely legérdekesebb látivalója lesz az állatkiállításnak. Ezen kívül a szabadkai birtokosok is állítanak ki lovakat és szarvasmarhákat.

Friss gyümölcskiállítás. Folyó évi szeptember 1—10-ig tartó időközben, Szegeden az országos mezőgazdasági kiállítás keretében friss gyümölcs kiállítást is rendeznek. A czél első sorban a kereskedelmi jelentőségű gyümölcsfajták bemutatása. E czélra díszesen berendezett fedett csarnok áll rendelkezésre, melynek előterét egy virágos kertté átalakított 3000 m² méternyi park részlet képezi. Ezen a területen külön kis csarnokokat emelnek a szesz italoknak, a gyümölcs és zöldség konzerveknek; lesz külön borkostoló s virágkötészeti pavillon, a hol a közönség előtt a virágkötészeti módjait izléses kivitelben fogják bemutatni. Hogy a friss gyümölcs leghelyesebb csomagolási módjait a gyakorlatban bemutassák, gyümölcs esomagolási versenyt is tartanak, pénzdíjakkal egybekötve. A kiállítók, arany, ezüst és bronz érmeket nyerhetnek. Bejelentések most már csak korlátolt számban fogadtnak el, czélszerű tehát ha az érdeklődők mielőbb Buday Barna csoportbiztoshoz fordulnak (Budapest IX. Üllői-ut köztelek) ahonnan a kiállítás díjazási tervezetét s pontos tervrajzát is beszerezhetik.

Reich Jenő és Társa

Tőzsde jelentése.

— A Tiszántul eredeti távirata. —

Értéktőzsde.

Budapest, július 3.

Az irányzat nyugodt.

Osztrák hitel	—	—	—	—	354.70
Magyar hitel	—	—	—	—	383.25
Allamvasut	—	—	—	—	350.40
Rimamurányi	—	—	—	—	301.50
Magyar jel. álog	—	—	—	—	244.75
Salgótarjáni	—	—	—	—	331.—
Wagon-kölcsön	—	—	—	—	623.—
Villamosvasut	—	—	—	—	225.—
Magyar leszámítoló	—	—	—	—	353.25
Iparbank	—	—	—	—	104.25
Budapest közuti	—	—	—	—	404.50
Kereskedelmi	—	—	—	—	101.50
Déli vasut	—	—	—	—	6508.

Határidők.

Budapest, július 3.

Készáru buzában az irányzat szilárd volt, 8,000, mm. forgalom mellett az árak 10—15 krral olcsóbban jegyeztettek.

Buza áprilisra	—	—	—	—	—
Buza októberre	—	—	—	—	9.32
Tengeri jul.	—	—	—	—	4.86
Rozs őszre	—	—	—	—	7.28
Zab őszre	—	—	—	—	5.59
Tengeri augusztusra	—	—	—	—	4.50

Bécs, július

Az irányzat nyugodt.

Osztr. hitel	—	—	—	—	578.30
Magyar hitel	—	—	—	—	387.50
Allamvasut	—	—	—	—	341.50

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdén 1899. július 3-án.

Magyar aranyjárdék 4%	—	—	—	—	119.—
Magyar koronajárdék	—	—	—	—	96.30
Magyar vasuti kölcson aranyban 4/10%	—	—	—	—	119.50
Magyar vasuti kölcson ezüstben 2/10%	—	—	—	—	101.—
Magyar keletvasuti államkötvény 1876-ból	—	—	—	—	120.25
Magyar földterhermentesítési kötvény 4%	—	—	—	—	55.75
Italmérségi jog megváltási kötvény	—	—	—	—	100.50
Horváth-szlavón földterhermentesítési kötvény	—	—	—	—	96.75
Magyar nyerevény-sorsjegy-kölcson	—	—	—	—	160.50
Tiszaszabályozás és szegedi sorsjegyek kölcson	—	—	—	—	138.25
Osztrák járadék papirban	—	—	—	—	100.10
Osztrák járadék ezüstben	—	—	—	—	100.—
Osztrák járadék aranyban	—	—	—	—	119.50
Osztrák korona járadék	—	—	—	—	100.—
Osztrák államsorsjegyek	—	—	—	—	139.—
Osztrák magyar bankrészvény	—	—	—	—	910.—
Magyar hitelbankrészvény	—	—	—	—	388.—
Osztrák hitelintézeti részvény	—	—	—	—	379.40
Párisi vista	—	—	—	—	343.25
20 frankos arany (Napoleon d'or)	—	—	—	—	9.55
Németbirodalmi márka	—	—	—	—	58.95
London vista	—	—	—	—	120.55
20 márkás arany	—	—	—	—	11.7*

UJHÁZI EDE

a budapesti nemzeti színház tagjának
második föllépte.

NAGYVARADI SZINKOR.

Evadbrélet 63. szám.

(Páratlan sz.)

Kisbrélet 63. szám.

(Páratlan sz.)

Ma kedden, 1899. július 4-én

a kolozsvári országos nemzeti színház személyzetével:

CRAMPTON MESTER.

Színmű 5 felvonásban. Irta: Hauptmann Gerard.

SZEMÉLYEK:

Crampton tanár, a művészeti akadémia professzora	—	—	—	—	Ujházy Ede
Getrud, leánya	—	—	—	—	I. Vásárhelyi V.
Özv. Wiener, szül. Strähler Ágnes	—	—	—	—	Miklósi Ilona
Ströhler Adolf	—	—	—	—	Bihari Akos
Ströhler Miksa	—	—	—	—	Iványi A.

Kirsheisen, tanár) az akad. tanárai Nyáray Antal
Milius, mérnök) Vágó Béla
Janetzky, pedellus — — — — — Leövey Leo
Popper, az akadémia tanítványa — — — — — Janovics Jenő
Löffler szolgál, mindenes Cramptonnál Vendrei F.

Hely árak: Alsó páholy 4 forint, felső páholy 8 forint. Támlásszék I—VIII. sorig 1 forint. IX—XI sorig 80 krajczár. Zártszék I., II. és III. sor 60 krajczár. Első emelet I. sor 50 krajczár, második sortól 40 krajczár földszinti állóhely 40 krajczár. Katona- és diákjegy a földszinten 30 krajczár. Közép karzat 30 krajczár. Oldal karzat 20 krajczár.

Egy színlap ára a pénztárnál 10 krajczár.

Kezdeté fél 8, vége 10 óra után.

Holnap szerdán, 1899. július 5-én

A bibliás ember.

Opera 2 felvonásban. Irta: Kienzl Vilmos.

A szerkesztésért felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA.

Uj festék gyári raktár!

GALLOVITS M.

N.-Várad, Nagyteleki u. 532 sz. saját ház

A SZOBA-FESTŐHÖZ.

Ajánl száraz és olajba tört festékeket Carbolium ház-fedél és kerítés festésre zöld, vörös, barna és természetes, firnisz butor és kocsi-lackok.

BRONZOK, SZOBAFESTŐ ÉS MÁZOLO

ecsetek

és meszelők nagy raktára, különösen nagy raktár szoba-padló lackokban. 5 féle színben egy 1 kilós doboz ára 75 kr.

Árjegyzek kívánatra ingyen!

(167.) 12—50

Legolcsóbb bevásárlás!

V A S U T I M E N E T R E N D.

Érvényes 1899. évi május 1-től.

Kolozsvár—Nagyvárad—Budapest.						Budapest—Nagyvárad—Kolozsvár.						Püspök-Ladány—Debreczen—Érmihályfalva.					
	Gy. v.	Gy. v.	Sz. v.	Sz. v.	V. v.		Gy. v.	Gy. v.	Sz. v.	Sz. v.	V. v.		Gy. v.	Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.	T. v.
Kolozsvár ind.	11 01	5 23	7 00	6 13	—	Budapest ind.	9 15	1 55	5 45	8 30	—	P.-Ladány ind.	5 25	1 24	4 06	2 29	6 05
B.-Hunyad >	12 20	6 40	8 37	7 55	—	Nagykúta >	10 20	3 00	7 54	10 16	—	Debreczen >	6 46	3 —	5 22	3 56	8 20
Csicsa >	12 52	7 09	9 19	8 37	4 49	Szolnok >	11 19	3 56	9 27	11 31	—	Érmihályfalva érk.	7 29	4 01	6 35	4 58	9 47
Bucsa >	—	—	9 33	8 52	5 13	P.-Ladány >	12 55	5 28	11 53	2 00	5 00	Érmihályfalva—Debreczen—Püspök-Ladány.					
Brátka >	—	—	9 50	9 11	5 38	Báránd >	—	—	12 07	2 12	5 17	Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.	Gy. v.	
Rév >	1 34	7 47	10 08	9 32	6 13	Sáp >	1 17	5 48	12 24	2 27	5 38	Érmihályfalva ind.	6 36	11 09	5 27	9 14	8 15
Élesd >	1 48	7 59	10 25	9 49	6 42	B.-Ujfalu >	1 33	6 03	12 46	2 47	6 04	Debreczen >	3 37	12 36	8 15	10 27	9 01
Mező-Telegd >	2 01	8 11	10 42	10 07	7 10	M.-Peterd >	—	—	1 00	3 00	6 21	P.-Ladány érk.	5 13	1 45	9 45	11 28	9 48
F.-Vásárhely >	—	—	11 01	10 27	7 38	M.-Keresztes >	—	—	1 14	3 12	6 37	Debreczen—Nagy-Léta—Vértess—Debreczen—Nagy-Léta.					
Várad-Velenceze >	2 25	8 32	11 10	10 37	7 51	Bors >	—	—	1 28	3 25	6 56	V. v.	V. v.	V. v.	V. v.	Gy. v.	
Nagyvárad érk.	2 31	8 38	11 17	10 44	8 —	Püspöki >	—	—	1 36	3 32	7 08	Debreczen i.	8 35	4 21	Nagy-Léta—Vértess ind.	5 25	1 05
Nagyvárad ind.	2 38	8 43	11 32	11 04	2 22	Nagyvárad érk.	2 11	6 39	1 48	3 42	7 22	Sáránd >	9 28	5 06	M.-Pályi >	5 47	1 30
Püspöki >	—	8 51	11 42	11 14	2 37	Nagyvárad ind.	2 18	6 46	2 06	3 58	12 20	H.-Bagos >	9 41	5 17	M.-Pályi >	6 03	1 48
Bors >	—	—	11 50	11 22	2 48	V.-Velenceze >	—	—	2 30	4 05	12 29	H.-Pályi >	10 05	5 41	H.-Pályi >	6 18	2 05
Mező-keresztes >	—	—	12 03	11 37	3 20	F.-Vásárhely >	—	—	2 41	4 16	12 44	M.-Pályi >	10 20	5 55	H.-Bagos >	6 40	2 29
Mező-Peterd >	—	—	12 15	11 50	3 38	M.-Telegd >	—	—	3 03	4 38	1 15	N.-Léta- >	—	—	Sáránd >	6 40	2 29
B.-Ujfalu >	3 18	9 23	12 29	12 05	4 16	Élesd >	3 04	7 28	3 21	4 56	1 43	Vértess érk.	10 43	6 15	Debreczen é.	7 18	3 13
Sáp >	3 33	9 38	12 47	12 25	4 49	Rév >	3 26	7 50	3 45	5 20	2 21	Sáránd—Derecske. Derecske—Sáránd.					
Báránd >	—	—	1 01	12 41	5 13	Brátka >	—	—	4 06	5 43	2 57	Sáránd ind.	9 38	5 16	Derecske ind.	6 00	1 49
P.-Ladány >	4 03	10 06	1 34	1 19	5 31	Bucsa >	—	—	4 27	6 04	3 26	Derecske érk.	9 57	5 35	Sáránd érk.	6 20	2 09
Szolnok >	5 39	11 44	3 35	3 37	—	Csucsá >	4 16	8 37	4 53	6 31	4 00						
Nagy-K tá >	6 34	12 41	4 45	5 07	—	B.-Hunyad >	4 52	9 08	5 32	7 16	4 55						
Budapest érk.	7 50	01 50	6 20	7 10	—	Kolozsvár érk.	5 55	10 08	6 59	8 33	7 04						

Nyomatott laptulajdonos: Szent-László-nyomda részvénytársaság nyomdájában Nagyváradon.